

UNPROFOR - JOEGOSLAVIE

door Wolfgang Oude-Aost

“Een mooie tijd die ik niet graag had willen missen”

Woorden uit de mond van Joegoslavië-ganger dpl. soldaat Marco Kamphuis uit Apeldoorn, een man van het “eerste uur”.

Van 10 november 1992 tot 1 maart 1993 reed hij als chauffeur op een 4-tonner bij de A-compagnie in Busovaca voedseltransporten. Dat geschiedde via bijna onbegaanbare wegen die de nodige stuurmanskunst en koelbloedigheid vereisten.

Na een chauffeursopleiding in Bergen op Zoom en een poosje bij de intendance te Bussum belandde Marco op ‘t Harde waar hij “kapot ging van de verveling”. Toen chauffeurs gevraagd werden voor Joegoslavië meldde Marco zich direct aan als vrijwilliger. Tijdens de voorbereidingen ontmoette hij in Nunspeet veel kameraadschap en er werd flink geoefend. Marco ging vanaf dat tijdstip met plezier naar de kazerne.

“De opleiding kwam heel serieus en degelijk op mij over” is zijn mening.

Hoe vond je het om uitgezonden te worden naar Joego ?

“Er was lange tijd onduidelijk óf en wanneer we weg zouden gaan en toen de beslissing viel dat we gingen was dat voor iedereen een opluchting. Mijn ouders vonden het goed dat ik ging; het was mijn beslissing en mijn leven. Ik heb die opstelling van hen erg gewaardeerd. Het maakte voor mij de beslissing óm te gaan een stuk gemakkelijker. De dag van vertrek vond ik perfect geregeld; ontvangst met koffie en een gebakje. Een korte speech, afscheid nemen en binnen 15 minuten op weg.

Dat moet voor mijn gevoel ook niet langer duren. Schiphol, de vlucht naar Split, verblijf in het Palace-Hotel en toen óp naar mijn bestemming : Busovaca.”

Ik begrijp dat je super-gemotiveerd aankwam. Hoe was het daar?

“modder, modder en modder. Tot je enkels erdoor en daarnaast veel regen en kou. Ik was knap teleurgesteld en was blij dat ik “maar” 4 maanden hoefde te blijven. Er was toen weinig aantrekkelijks aan. Dat veranderde snel toen ik met m’n eerste ritten begon. Daar was het uiteindelijk om begonnen. Dat was wel even wennen om met een beladen vrachtauto te rijden. We hadden in Nederland hiermee geen ervaring opgedaan. Het duurde dan ook enige tijd om uit te vinden wat je nog nét met je “wagen kon doen” voordat hij met jóu aan de haal ging. Het was hard en lang werken maar het beviel me prima. Zodanig dat toen er gelegenheid was om 6 maanden te blijven ik daar voor koos.

De voedseltransporten werden na enige tijd geroutineerd gereden hoewel het traject “Bomb-Alley” iedere keer weer voor de nodige spanning zorgde. Die spanning was er ook op 7 december ‘92 toen 5 granaten de weg voor ons raakten. De vlucht hierop van ons met de wagens was mogelijk nog gevaarlijker.”

Hoe was de onderlinge verstandhouding in het kamp?

“In het begin was er af en toe wrovel tussen genisten en ons. Dat kwam omdat we niet van elkanders werkzaamheden op de hoogte waren. Dat is later sterk verbeterd.

Het behoorde tot de kinderziekten denk ik. Daarnaast was er een gezonde rivaliteit tussen de A en de B compagnie. Een ieder vind zijn Cie immers de beste? In de Pre-fab huisde ik samen met Erik Oostdam, René Veltman, Christiaan de Haan (Haantje) en Guido Moerel. We vormden een echt hecht clubje. We vingen elkaar ook goed op als we een moeilijke tijd doormaakten zoals de dood van Petrie Crijns. Dat maakte heel veel indruk op ons.”

Wat betekent de Joego-periode nú voor jou?

“Ik weet nu wat oorlog is. Ik had daarvoor b.v. geen idee wat het betekent om een morteraanval mee te moeten maken. Dat kun je niet in boeken vinden of zien op de t.v. Dat moet je meegemaakt hebben om erover te kunnen praten. De Joego-periode maakte dat ik 24 uur per etmaal met mijn maatjes optrok. Daardoor ontstaat een enorm hechte band en een diepe vriendschap. Dat gebeurt niet toevallig; je hebt elkaar daar heel hard nodig.”

Aan die 6 maanden Joego kwam een eind, hoe ging dat?

“Het liefst was ik nog een paar maanden gebleven. In Busovaca kreeg ik een VN-medaille. Deze heeft niet veel betekenis voor mij. De terugkomst in Nederland op Schiphol was toch een beetje een koude douche.

Na de toespraak van de generaal was het voor ons: “ajuu tot ziens, je krijgt nog wel bericht.”

Hoe had jij je terugkomst voorgesteld ?

“ Het liefst had ik direkt op Schiphol de Nederlandse medaille gekregen en een bos bloemen. Voor mijn gevoel was ik namens mijn vaderland naar Joegoslavië uitgezonden en er was bij mijn terugkomst op deze wijze geen blijk van waardering.”

Je zegt het belangrijk te vinden om in uniform gekleed je medaille in ontvangst te willen nemen. Hoezo?

“Ik zie me daar straks al staan in mijn burgerkleding samen met mijn maten. Ik sta er niet als burger en ook niet als militair. Blauwe baret op? Sommigen zonder?

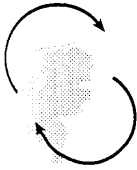
Dat geeft niet de voldoening die er eigenlijk van dient uit te gaan. Zo'n medaille-uitreiking is toch een officieel gebeuren waar waarde aan mag worden gehecht. Daarnaast vind ik dat we een beetje officiële moeite best waard zijn. De generaal die de medailles komt opspelden is toch ook niet gekleed in tuniek met daaronder een spijkerbroek en gymschoenen ? “

Wat vind je van de opvang en nazorg?

“ 3 weken na mijn terugkomst ben ik voor gesprekken met de M.D.D. op De Harskamp geweest. Ik maakte deel uit van een groep van 9 Joego-gangers. We konden over alles praten en dat werd gestimuleerd. Ik heb voldoende gelegenheid gekregen om mij te uiten en heb die dag als heel zinvol ervaren. Het liefst zou ik deze gesprekken hebben gevoerd 3-4 dagen na terugkomst. 3 weken ertussen vind ik te lang. Een herhaling van een dergelijke dag zie ik op dit moment niet zo zitten; voor mij is het goed zo.”

Kun je zeggen dat je veranderd bent in die 6 maanden Joego?

“Ja, ik zit barstensvol energie. Aan alles is té plotseling een einde gekomen. Ik kan zagezegd m'n ei niet goed kwijt en heb wat moeite met me weer aan te passen aan de dagelijkse regels en sleur van de burgermaatschappij. Ik leef geloof ik nu nog een beetje in de roes van Joego. Ik weet dat ik niet de enige ben die daar nu last van heeft.”

Heb je een beetje heimwee-gevoel?

“Ja, dat begon al op de terugweg op het vliegveld in Split. Ik heb dat gevoel nu nog. Als me nu de kans geboden zou worden om terug te gaan naar Joegoslavië zou ik direct gaan. Ik denk dat het de vriendschap is die ik daar vond en natuurlijk ook de sfeer, de spanning en de sensatie.”

Heb je nog contact met je “ouwe hap?”

“In het begin wel maar dat verwatert nu een beetje. Het ligt aan beide partijen geloof ik. Ik kom er moeilijk toe om op te bellen en afspraken te maken. Ik zie wel uit naar een reünie.”

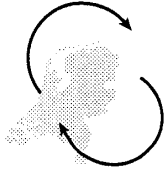
Wat zijn je verdere plannen Marco?

“Ik heb me aangemeld bij het korps Mariniers. Ik hoop binnenkort op een oproep en dat ik de opleiding mag volgen. Daarna zou ik graag uitgezonden worden naar Cambodja.” ●

veNtje

cartoon door jacques '93

HET VERHAAL VAN EEN MOEDER

door

Met deze aanhef wilde ik mijn verhaal beginnen zo had ik mij voorgenomen, maar gaande weg het interview bevroop mij het gevoel is dit het verhaal waar de thuisblijvers hun antwoorden in kunnen vinden die men zoekt? Moet men de gevoelens en ervaringen van een moeder zo maar aan het papier toevertrouwen. Misschien wel! De familie, vader, moeder, zoon 19 November 1992 uitzending van zoon naar het voormalig Joegoslavië, vrijwillig dienstplichtig. Transportbataljon. Vader en moeder, uiteraard geschrokken, zagen al gauw in dat, elke argumentatie om niet te gaan, geen hout zou snijden, er moest geholpen worden. Dus dan ga je !

April 1993 kwam zoon terug en hier zou mijn interview moeten beginnen. Ware het niet dat zo wel de zoon als de vader er niet over wilden praten, goed luisterend naar de moeder, heeft de zoon een plek gevonden waarin zijn ervaring in Joegoslavië ligt "opgeslagen", uit het zicht en voorlopig ook niet meer bespreekbaar. Jammer? Of is dit het beeld die men meer aantreft, bescherming van zichzelf of van zijn ouders? Zijn er ervaringen die men op doet, die niet met woorden te vertellen zijn ? De moeder vertelt dat hij praat over onweer als hij mortiervuur bedoelt, spooksteden de aan flarden geschoten dorpen, jonge en oude mensen die staan te bedelen om voedsel en de soldaat mag niets geven. Pijn ?

In de loop van het gesprek kwam naar voren dat de moeder bijzonder veel steun heeft ontvangen van de Crisisstaf in Den Haag, want je maakt toch zorgen als je de berichtgeving zo op de voet volgt, wat zij ook als geweldig steun heeft ervaren is de speciale AM zender, met de naam "1008 AM" geen seconde heeft ze gemist.

Als laatste gaf zij mij mee, Kerstfeest zal dit jaar weer uitbundig gevierd worden.

Tenslotte dit, Telefooncirkel en de Nieuwsbrief zijn een uitstekend middel om te "communiceren" ●

AFSCHEID VAN ROTATIE T-4 HASKAMP

door Jan Kuylaars

Blauw- en goed gemutst waren de deelnemers, hun ouders en overige familieleden van rotatie T-4 naar de open informatiedag gekomen die op 16 april 1993 in de Haskamp gehouden werd.

Uit Brunssum was moeder M.E. Calderon met zoon- en dienstplichtig soldaat Patrick Verbruggen hals over kop uit het verre Limburg gekomen, omdat Patrick twee dagen geleden hoorde dat hij met rotatie T-4 mee gaat naar het voormalige Joegoslavië en niet op 24 mei, zoals eerst de bedoeling was. Als elektromonteur was hij werkzaam in de burgermaatschappij, nu gaat hij als chauffeur-verbindingen zijn steentje bijdragen want; "het staat me aan om iets voor andere mensen te kunnen doen".

De echtgenote van kapitein N.J.G. van der Zee, vraagt zich af waarvoor we het doen, Als je die verschrikkelijke beelden op de televisie ziet maar ze geeft zelf ook het antwoord: "Ik hoop dat mijn man daar iets nuttigs kan doen, in het bijzonder voor die kinderen".

De 18 jarige soldaat N.Marmouch uit Den Haag had een leuke baan als loodgieter, is de oudste thuis en heeft zich aangemeld voor deze missie omdat hij denkt in Joego wat levenservaring op te kunnen doen: "Ik denk dat we ook veel van die mensen daar kunnen leren, het is voor mij een nieuw ervaring. Ik wordt er letterlijk en figuurlijk, alleen maar rijker van".

Soldaat I, W Ouwerkerk uit Gorinchem tekent twee maanden bij.

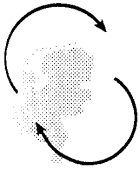
Hij was als hospik gelegerd in Oirschot en gaat nu als hospik-chauffeur de burgerbevolking helpen met humanitaire hulp; "alle kleine beetjes helpen".

Kapitein P. Tournier, woont met zijn vriendin, mevrouw S. Verkade in Vlaardingen. Hij heeft zich niet als vrijwilliger opgegeven maar heeft wel gezegd er geen probleem mee te hebben als hij wordt aangewezen. Zijn vriendin werkt als stewardess bij de K.L.M. en is blij dat ze door haar werk veel van huis is want: "dan hoef ik niet gaan zitten wachten op dat telefoontje van hem".

Kapitein Tournier beloofd veel te schrijven en zo nu en dan wat in te spreken op het antwoordapparaat van haar ouders.

Uit Zeeland ontmoeten we tijdens deze open dag sergeant Hans van de Velden. Hij is afgestudeerd aan de Erasmusuniversiteit in bedrijfskunde, heeft tijdens zijn dienstplicht een opleiding tot foerier gevolgd, stond reserve bij rotatie T-3 en gaat; "nu eindelijk met deze rotatie mee". Drie zussen, een broer en zijn ouders waren eerst niet blij met zijn beslissing maar tonen zich nu trots op hem. "Hans gaat uit idealisme, om iets goeds te kunnen doen voor andere mensen".

Sergeant I, P.H. Waarts vertrekt enthousiast als plaatsvervangend pelotonscommandant. Hij is sinds 1978 werkzaam bij de Aan- en Afvoertroepen in Keizersveer en zal daar over zes maanden weer gaan werken. Trots stapt papa/sergeant Waarts met zijn 8 maanden oude zoon Mick, in de armen en op zijn schouder rond; Hij is 14 augustus jarig en dan probeer ik met verlof thuis te zijn".

Zijn vrouw ziet het allemaal glimlachend aan: "Vader en zoon is alles of in ieder geval heel veel, voor hem" en gevraagd naar haar visie op de komende 6 maanden zegt zij: "Ik werk in een schoonheidssalon en heb dus tijdens mijn werk niet zoveel tijd om aan Joegoslavië en aan wat mijn man daar aan het doen is te denken, maar deze periode zal zeker een grote indruk op hem en mij maken, dat is duidelijk".

De heer J. Keus vindt het niet zo leuk dat zijn vrouw, F. Keus gekozen heeft voor Joegoslavië, maar; "Ik begrijp wel dat ze 't doet, hier zit voor haar een stuk uitdaging in'. Kapitein, F. Keus is sinds 1984 beroeps militair, werkt op een levensmiddelen depot en gaat nu als commandant van een Staf staf en verzorgingscompagnie naar Joegoslavië. Haar vader toont zich trots op zijn dochter;" Nu gaat ze echt haar beroep uitoefenen. Ik heb 't gevoel dat ze zich daar dienstbaar gaat maken."Voor de kapitein zijn deze zes maanden zo voorbij;" nu heeft mijn man mooi de gelegenheid om eens lekker, alleen op zijn motor te gaan toeren".

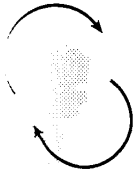
Tot slot gaat ook marechaussee der 2e klasse J. Verlaat uit het Friese de Weere met deze rotatie naar Joegoslavië. Hij is op 13 juli 1992 in Apeldoorn opgekommen, was voor zijn dienstplicht werkzaam als agrarisch medewerker, heeft bij de parate troepen gediend in Wezep en gaat nu met het Transportbataljon naar Joegoslavië om kleine verkeers-overtredingen en al dat andere werk te doen wat feitelijk iedere politieman doet. Voordat hij een beslissing nam over eventuele uitzending, heeft hij het thuis besproken. "Liever niet", was het antwoord maar ook; "als je het graag wil moet je het doen". Het zal een hele ervaring voor je zijn. "Verlaat tot slot zelf aan het woord; "Mijn schooltijd was niet zo denderend.

Ik ga om ervaring op te doen en ga proberen met deze ervaring, bij terugkomst wat te doen. Misschien kan ik bij de politie in opleiding komen.

Rotatie T-4 is inmiddels vol goede moed naar Joegoslavië vertrokken. ●

Rotatie T-4 is inmiddels vol goede moed op weg.

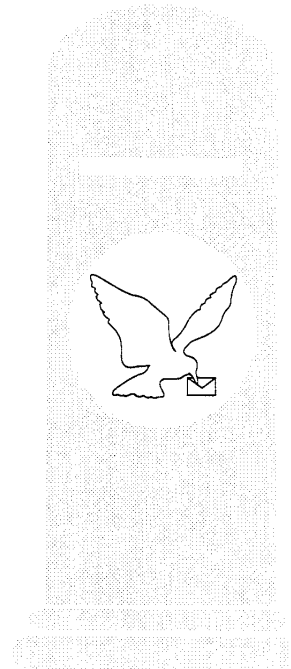
IN HOEVERRE IS HET FAIR DIENSTPLICHTIGEN DE KEUS TE GEVEN NAAR HET VOORMALIGE JOEGOSLAVIE TE GAAN?

door Agnes Haijer

Op de ouderdag van donderdag 18 maart te Harskamp viel het mij op dat er van uw kant alle zorg gegeven wordt aan de voorbereiding en begeleiding van de militairen. Ze worden gewezen op gevaar, op het opbouwen van stress, op het eventueel zelf veranderen, zodat de relatie met het thuisfront anders zou kunnen worden. U bent daarbij o.a. wijs geworden door het aantal behandelingsgevallen na de uitzending naar de Libanon: 400 op 8000 man, nog afgezien van meer direkt lichamelijk letsel!

Nu viel mij op dat het grootste aantal van de militairen nog heel jong en waarschijnlijk nog niet zo ervaren is. (Navraag leverde op dat de T3 rotatie bestaat uit 38 dienstplichtigen en 59 beroepsmilitairen, waarvan 48 KVV-ers.) Het wekt bij mij verbazing op dat deze jeugdigen, soms maar met een opleiding van 4 maanden, naar plaatsen als Sarajewo gestuurd kunnen worden. Zijn er in het Nederlandse leger geen beroeps die hier mentaal beter op voorbereid zijn? Zou het niet zo kunnen zijn dat juist die jeugdigen gelokt worden door de goede verdienste, de blauwe baret (*prestige*) en het avontuur? Jonge mensen luis-teren wel naar aanwijzingen en waarschuwingen, maar hun gebrek aan ervaring maakt dat ze die misschien niet altijd op de juiste waarde schatten. Let wel, ik ben er van overtuigd dat u het beste met de dienstplichtigen voor hebt binnen het kader van de door bovenaf opgelegde mogelijkheden.

Ik weet dat de discussie over het al dan niet verplichtuitzenden van dienstplichtigen gaande is, met als geruststellende gedachte dat minster Ter Beek de vrije wil van de dienstplichtige voorstaat. Toch zou ik willen stellen dat de dienstplichtige überhaupt beter niet voor uitzending in aanmerking dient te komen. Daar bestaat, vind ik, een beroepsleger voor, met mensen die weliswaar minder makkelijk uitgezonden worden i.v.m. gezinsomstandigheden en die ook wel duurder zullen zijn, maar die wel beroepsmatig bezig zullen zijn datgene in de praktijk te brengen waar ze voor geoefend en zich voor vastgelegd hebben. ●

MIJN ERVARING

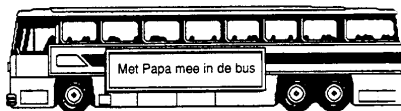
door

Als eerste zal ik mij even voorstellen: Ik ben Mijn man, Kpl.l. is op 1 maart j.l. uitgezonden naar het voormalige Joegoslavië, als 10-tonner-chauffeur bij de Alpha-compagnie te Busovaca. Hierbij wil ik mijn ervaring als thuisfrontier bijdragen aan de Nieuwsbrief.

1 maart 1993

's Nachts om 03.00 uur vertrokken wij (mijn schoonouders, man en onze zoon van bijna drie) richting De Harskamp. De reis erheen was behoorlijk zwaar. Er gaat van alles door je heen. Je wilt elkaar nog van alles vertellen maar je krijgt geen enkel woord over je lippen. Er heerst een ijsselijke stilte in de auto, zelfs onze zoon, die anders z'n mond geen seconde dicht kan houden, zwijgt. De aankomst is behoorlijk rumoerig. Er heerst een vreemde sfeer in de zaal, waar men nog even kan koffie drinken en een broodje eten met z'n allen. Na het afhalen van de "legger", worden de tassen en andere spullen in de bussen geladen.

Dan volgt het appèl. Dat verloopt niet zoals het hoort te verlopen, maar dat is wel logisch. Daarna volgt het echte definitieve afscheid voor vier maanden. Dat viel behoorlijk zwaar. Met moeite kon ik toch mijn tranen bedwingen. Ik wilde niet, dat hij de herinnering meedroeg van een huilende vrouw die hij moest achterlaten. Hij had er ook veel moeite mee; ik zag het aan zijn ogen. Onze zoon wilde mee, met papa in de bus. Hij wilde niet met ons naar huis.

Dat doet pijn, om je zoon zo te moeten zien. Hij begrijpt het ook nog niet. Thuisgekomen komen de tranen, die ik met veel moeite had ingehouden. Nu kon ik ze laten gaan.

Maar daarna gaan toch de dagelijkse dingen verder. Je moet wel, ook al zie je het niet meer zitten. Zo verliep de eerste dag van vier lange maanden. We zijn nu al weer zes weken verder en het gaat wat 'makkelijker' al is onze zoon al vanaf het begin totaal veranderd. De eerste week was voor hem het moeilijkst. Totaal onhandelbaar. Het wordt gelukkig wat beter. Alleen, hij eet vreselijk slecht; soms een week lang niets. Hij slaapt ook alleen maar als hij op papa's bed mag, met het gevolg, dat hij er nu al zes weken slaapt.

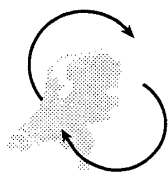
De afgelopen weken zijn best wel snel gegaan. Mede doordat ik continu naar het ziekenhuis moest voor mijzelf of onze zoon en door de bezoeken aan de verloskundige. Hopelijk komt Fokko op tijd terug voor de geboorte van ons tweede kindje, die we rond half juli verwachten. Er is dus genoeg te doen in huis. De babykamer moet nog worden behangen, geverfd en ingericht en ook moet de uitzet worden uitgewassen. Geboortekaartjes moeten worden uitgezocht en alles wat er bij komt kijken. Maar vandaag goed bericht gehad: hij komt 31 mei thuis met verlof voor twee weken. Hij is dus voor de derde keer niet aanwezig op de verjaardag van onze zoon die op 26 mei jarig is. Maar we vieren het pas als papa thuis is, een week later dus. Ik heb gelukkig veel steun van familie en vrienden. Zelfs van de jongens van de Kornputkazerne in Steenwijk, waar Fokko normaal gesproken elke dag aanwezig is.

Ook zijn er vrienden, die vanaf het moment, dat ze van ons hoorden van de uitzending, niets meer van zich hebben laten horen of zien. Dat is niet leuk. Het zijn juist dié mensen die wij zo geholpen hebben, toen zij ons nodig hadden en nu wij een beroep op hen doen, blijven ze weg. Maar gelukkig hebben wij een zeer goede relatie met andere vrienden, die ook echt met ons meelevend. Mijn vriendin stond zelfs te huilen toen ze hier de laatste avond bij ons waren. Dat zegt ons heel wat. We hebben met z'n allen nu een datum, waar wij naar toe leven: de dag dat Fokko thuiskomt met verlof. Twee volle weken weer bij elkaar. Heerlijk!

Op 17 juni moet hij zich weer melden in Busovaca. Dan nog drie weken. Op 1 juli komt hij voorgoed weer thuis. Daar verlangen we echt naar. Verder wil ik laten weten, dat ik open sta voor iedereen, die haar of zijn ervaringen wil uitwisselen en om elkaar te steunen of zomaar om een praatje te maken.

Ik zou het fijn vinden om iets van mede-thuisfrontiers te horen. Ik wens iedereen veel sterkte toe in deze moeilijke tijd en hoop, dat iedereen gezond terug zal keren uit het voormalige Joegoslavië. ●

VERSLAG THUISFRONTDAG 15 MEI 1993 ROTATIE T-2

door Wolfgang Oude-Aost

Na een welkomswoord door brigadegeneraal G. Bastiaans werd in de filmzaal door de kapiteins Joosse en Cruijns op vlotte wijze het programma gepresenteerd aan de aanwezigen.

Het viel bijzonder in de smaak dat er een rechtstreekse telefoonverbinding tot stand werd gebracht met Zagreb en vooral met Busovaca. Het gaf de aanwezigen een gevoel van "even heel dicht bij de partner" te zijn. Een onderdeel in het programma dat zeker voor een volgende Thuisfrontdag "erin" moet blijven.

De heer Vink was aanwezig namens het Thuisfrontcomité en vertelde over het doel en de werkzaamheden van die club.

De lezing door Ikol. Jansen over "hoe is het zover gekomen" in Joegoslavië werd aandachtig gevolgd. Ondanks de droge materie gaf hij een boeiende en een heel duidelijk kijk op achtergronden én de aktuele situatie in dat land. We zijn door hem een stuk wijzer geworden.

Na een uitstekend verzorgde lunch was het woord aan de psycholoog It.kol. Martens. Dit was hét onderdeel in het programma waarvoor de meesten naar Utrecht waren gekomen. Hij gaf een verhandeling over de reïntegratie; mogelijke rolveranderingen binnen het gezin, de "veranderde" militair maar ook de "veranderde" achterblijvers, verder gaf hij praktische tips voor de praktijk. Handvaten waar mee gewerkt kan worden in voorkomende gevallen.

Prima presentatie!

(Zou naar de mening van velen een "verplicht" onderdeel voor thuisblijvers mogen worden.)

De middag werd besloten met een forum waarvan de leden bestonden uit de vorige sprekers. De vragen vanuit de zaal werden door hen beantwoord en verder gaf men de nodige adviezen.

Reaktie's van enkele aanwezigen op deze dag:

Mevrouw van Baren-Amsterdam. (zoon Wouter T-bat Busovaca):

"Ik kom hier voor troost. Ik tref hier een grote mate van lotsverbondenheid aan."

Diny van Dellen uit Assen. (man Klaas in Vitez):

"Mijn man komt terug op 5 juli 1993, dat is de reden van mijn bezoek hier. Met name het onderdeel reïntegratie/rolpatronen wat besproken werd, was voor mij interessant en belangrijk."

Thekla Velthuis (vriend Andy Dikkers Busovaca A-Cie):

"Ik verwacht dat Andy een stuk serieuzer is geworden. Hij was voor zijn vertrek wat speels. Ik ben hier om te horen wat ik straks misschien kan verwachten en hoe ik hem dan het beste kan opvangen."

Marjolein Hutten (vriend Bas Oude-Aost Busovaca A-Cie):

"Ik ben erg nieuwsgierig naar de omstandigheden in Busovaca en tevens naar de terugkomst van Bas. Ik krijg hier ook nuttige adviezen over hoe ik mijn vriend straks het best kan opvangen. Verder weet ik nu waar ik moet zijn als het tóch niet goed blijkt te gaan." ●